

Svédországi magyar peregrinusok*

Előjáróban

Megtisztelő, hogy stockholmi megbízatásom okán én írhatom a bevezetőt egy olyan vállalkozás bemutatása-bemutakozása elé, amely, mint ezt a legmohóbb irigység sem tudná elvitatni, Veress Zoltán barátom szellemi gyermeke.

Három éve múlt lassan, hogy Zoltán egy borongós őszi napon felvetette, jó lenne végre megszólítani, összehívni, s ha sikerül, közösséggé formálni a Stockholmban vagy környékén élő magyarok egy sajátos csoportját, amelyik nem teljesen illik bele Svédország negyedszázezres magyarságának hagyományos képletébe, a kisebbségi élet intézményeinek itt egyébként dicséretesen gazdag rendszerébe.

Főképpen azokra gondolt, akik Közép-Európa határok tördelte magyar világából immár nem valami rossz elől menekülve, hanem valami jónak az elérése érdekében jöttek ide, és nem a kényszerű itt maradás, hanem az ideiglenes sátorverés szándékával. Azokra gondolt, akik az emigrálás helyett a peregrinálást választották: azt, hogy - a régi univerzitások vándor-hallgatóinak nevű külföldi műhelyeit zarándokolják végig.

Svédországba került peregrinusaink száma évről évre nő. Megtalálni közöttük az Ericsson vagy az Electrolux fiatal fejlesztőmérnökeit, a Karolinska Intézet ifjú kutatóit, ösztöndíjasokat, szakértőket, a világcégek itteni alkalmazottait, egyetemistákat, szép számmal különféle szakorvosokat, gyógypedagógusokat, de akár banktisztviselőket, zenészeket is. Többségük azért érkezett, hogy itt új ismeretet, szakmai tapasztalatot, elismerést vagy akár pénzt szerezzen, de úgy vágott neki az útnak, hogy Svédország csupán átmeneti állomás lesz élete pályáján. Többségük azzal jött, hogy majd visszamenne Magyarországra, Erdélybe, a Délvidékre. Többségük vissza is menne, ha elég erős lenne az, ami visszahívja őket.

Magyarnak megmaradni, a szülőföld iránti kötődést fenntartani ott a legkönnyebb, ahol elfordulnak az idegentől, ahol kinevetik, vagy megvetik, aki másképp szól vagy másképp hisz. Svédország azonban nem ilyen: ha vannak is ellenpéldák, a társadalom többnyire toleráns, olykor a naivitásig türelmes, ezért aztán erős a szívó-befogadó hatása, itt a rövid időre érkezők közül is sokan meggyökereznek.

Agyelszívás? Alighanem. A tudós elmék elvándorlása ráadásul nemcsak pénz kérdése: művelt, okos, tehetséges emberek a lehető legnagyobb hatásokkal szeretnék folytatni hivatásukat, ott kutatnának, dolgoznának, ahol felfedezéseik hamarabb hoznak sikert, megérdemelt jutalmat - és nem csupán anyagiakat.

Mondják, a kultúrában az egyik nemzet nyeresége nem jelenti a másiknak a veszteségét: ha egy szegedi kutató vagy egy kolozsvári magyar mérnök tehetsége éppen Svédországban kap szárnyra, attól a dicsőség még a miénk marad. Ez az elmélet tetszetős, de hamis: mégiscsak úgy lenne szerencsés, hogy elsőként és

elsősorban azoknak a tudása is a Kárpátok ívéen belül haszon-gyarapítson, akiknek a sors átmenetileg másutt nyitott tért. S mivel lehetne ezt itt jobban elősegíteni, mint azzal, hogy egy vándor tudósokat befogadó magyar közösség időről időre újralobbantja az egymáshoz tartozás, a hazához kötődés kis mécsesét?

Veress Zoltán gondolatát könnyű volt megérteni és megszeretni; alighanem az elsők között jelentkeztem az általa megálmodott, végül Peregrinus Klubnak elnevezett körbe. Azóta csaknem a harmincadik közös estnél tartunk, és érdemes végigpörgetni az összejövetelek témáit: szó esett már közöttünk Jókai-regényről, formatervezésről, alkoholfüggőségről, klónozásról, nagy tudósainkról, a zene-szerzés titkairól, a regionalizmusról, az áttetsző üvegszálas tégláról, de még a ví-vásról, a balettről és a tokaji borról is. Ám arról a tudásról, amelyben a klubbesteken ki-ki megmártózhatott, mindennél jobban vallanak majd a tagok művei.

Egy vállalkozás, egy közösség akkor sikeres, ha tagjainak gyakorta eltérő irányú törekvései legjobban mégis együtt valósíthatók meg. A Peregrinus Klub húsz-harminc törzstagját is bizonyára más-más szándékok mozgatják: van, aki csak értelmes, szép magyar szóra vágyik, s alighanem van, aki ennél többet is keres; van, aki a sokszínű vitákat élvezi, van, aki szélesebb körben is szeretné megmutatni, kutatóként vagy szakértőként mire jutott, s akadhat, aki a derűs társaságtól csupán azt várja, hogy oldódjék végre a távollét fanyarsága.

A világ legdemokratikusabb, leginkább befogadó klubja ez a miénk: nincs tagdíja és elnöke, titkársága elfér egy-két lelkes tag számítógépének memóriájában, ajtaja nyitva áll mindenki előtt, aki szívesen hallgatja meg a munkájáról, szenvedélyéről, dilemmáiról magyarul beszélő másik embert. Fiatal és tapasztalt, hívő vagy kételkedő egyaránt jöhet, nem kizáró ok a világnézet vagy az érdeklődés eltérése, nincs korhatár, s az sem akadály, ha valakinek más színű vagy nyomású az útlevele. Igazából még csak peregrinusnak sem kell lenni: a gondolatok megosztásának örömeért vagy a közös tűnődés gyönyörűségéért a svédországi magyar írástudók legjobbjai is eljöttek már közénk.

Bár lassan inkább a korelnöki státus felé tartok, gyakran magam is a világra most rácsodálkozó tizenéves odaadásával hallgatom a Klub előadóit. Szeretem ezeket a hangulatos estéket: még nem volt olyan összejövetel, amelyről ne azzal az érzéssel tértem volna haza, hogy együtt ismét jót és hasznosat cselekedtünk. S itt megint egybeér az érdek és az érzés, a közös és a saját: nemcsak az melegíti a szívem, hogy az erre vágyóknak havonta egy-két alkalommal újabb kis magyar otthon nyílt a fagyos Északon, hanem az a felismerés is, hogy a tudást kereső vándorok társaságában közel három év alatt magam is milyen sokat tanultam.

E kettős élményért méltán illet köszönet minden derék peregrinust, valamennyi vidám fiatal és bölcs öreget.

Dr. Szóke László
a Peregrinus klub tagja